

۱- علم درایة چیست؟

دانشی که از حالات عارضه بر حدیث از ناحیه سند و یا متن، بحث می کند و منظور از سند، طریق حدیث است که شامل مجموع راویان می باشد.

۲- فَرَقَ رِجَالَهُ وَدَرَايَةَ حَيْثُ؟ در مورد بحث از سند می شود ولی در دانش رجال از یک تک راویان بحث می شود به خلاف درایه که از مجموع راویان (اعضای تشکیل دهنده سند) بحث می شود. در درایه علاوه بر رسیدن به بررسی متن حدیث نیز پرداخته می شود.

۳- تَوَاتُرٌ: خبرگردهایی که از دروغ در امان باشند و این امینی از کذب مستوعانده به خاطر وثاقت مُخْبِرین باشد و یا موضوع خبر به گونه ای است که از دواعی برگذب در امان است.

۴- شُرُوطُ تَحْقُقِ تَوَاتُرٍ: الف) مُخْبِرین به حدی باشند که تقدیرشان برگذب محال باشد. ب) اخبارشان از روی علم باشد. ج) علم مُخْبِرین مستند به حسن باشد. د) اگر بیشترین ترازی یک طبقه اند تمام به حد اکثر برسند. (نم از روی حدیث)

۵- حَدِثٌ مُسْنَدٌ وَ مُتَّصِلٌ حَيْثُ؟ هر دو یک جور است یعنی خبری که از راوی به معصوم (علیه السلام) سندش متصل است و کسی در بین جانفیهاده است. اما «مُسْنَد» مخصوص اتصال به معصوم است ولی «مُتَّصِل» برای اتصال به معصوم و غیر آن است.

۶- حَدِثٌ مُعَلَّقٌ: حدیثی است که یک یا چند نفر از مبدأ اسنادش حذف شده باشد. اگر بیشتر از دو نفر حذف شود و «مُحَذَّوْف» شافحه شود خبر از صحت خارج می شود و إِلَّا ضَعِيفٌ و خبره اقسام ضعیف است.

۷- مواردی که شیخ بهایی برای صحت حدیث آورده:

- ۱- وجود خبر در اصول اَرْثَقِيَاءَة
- ۲- تکرار یک حدیث در دراصل یا بیشتر
- ۳- وجود خبر در کتابی که به آن عَرَض شده
- ۴- وجود خبر در کتابی که درین قَدَمَاءِ مُعْتَبَر بوده (چه مؤلف امامی باشد یا نه).

۸- فرق سنت و حدیث؟ «حدیث» به کلامی میگویند که قول، فعل و یا تقدیر معصوم را بیان کند و به آن منتهی شود، اما «سنت» به خود کلام یا فعل و یا تقدیر معصوم اطلاق میشود.

۹- وجاده چیست؟ به دسترسی انسان به احادیث یک راوی و نقل از آن با عبارت (قَرَأْتُ بِحَظِّ فُلَانٍ أَوْ فِي كِتَابِهِ) را «وجاده» گویند.

۱۰- به فرقه‌ای که در عرصه عقاید و معارف عقل را طرد و اصل نزد آنها سنت است را «اهل حدیث» گویند.

۱۱- «مُرجئه» سنی نیستند. (بقره، اسماعیلیه، جارودیه از فرقه‌های سنی اند).

۱۲- راجع به کتاب شریف من لا یحضره الفقیه گفته شده که مراسیل آن مانند مراسیل ابن ابی عمیر حجت و اعتبار دارد.

۱۴- نص یعنی؟ مَا كَانَ مُرْجَاً فِي الدَّلَالَةِ لَا يَحْتَمِلُ إِلَّا مَعْنَى وَاحِدًا. ^{پس} مراسیل من لا یحضره الفقیه حجت است.

۱۵- «شاذ»: حدیثی را که راوی ثقه روایت کند و مخالف روایت مشهور باشد.

«مطروح»: حدیثی که مخالف دلیل قطعی باشد و غیر قابل ترجیه.

«مُعلَّق»: ما حذف من مبدأ اسناده واحداً أو أكثر...

«حدیث»: هو کلام یحکی قول المعصوم أو فعله أو تقریره.

«مستفیض»: حدیثی که شمار راویان آن از سه نفر بیشتر باشد ولی به حد تواتر قطع آور نمی‌رسند.

«حسن»: خبری که در سند آن، راوی امامی ممدوح قرار گرفته باشد.

۱۶- شیخ کلینی در کافی ملتزم به ذکر تمام سند شده و تعلیق در آن بسیار کم است.

«فطحیه» چه کسانی اند؟ کسانی که قائل به امامت عبداللّه بن اُفطح، سید امام هادی (علیه السلام) هستند.

۱۷- «موضوع»: «بترین نوع خبر ضعیف» باشد.

✓ در دوران امیر بن زباده و نقیصه «نقدیم المنزیه» زیرا نقیصه سیهوی احتمال دارد ولی مزید سیهوی، بسیار بعد است.

۱۸- عامل شیوع احادیث موضوع چه بود؟ کسب شهرت، جلب گیری از توده احادیث (منع از کتابت حدیث) حدیث دشمنی با اسلام، نصرت دین و قرب به سلاطین و ...

۱۹- موارد رجوع تحمل حدیث: ۱- شنیدن از شیخ. ۲- خواندن بر شیخ. ۳- اجازه کتب و شفاهی. ۴- مفاوله. ۵- کتابت. (بالاترین مورد شنیدن از شیخ یا «سماع» است).

۲۰- مُدرَج چیست؟ اگر در خبری، کلمات بعضی از راویان گنجانده شود به گونه ای که گمان نشود که خبر حدیث است نه آن «مدرج» گویند.

۱- اقسام مُدرَج: ۱) راوی، متن و سند را در یک سند نقل کند - حدیثی که در متن آن اختلاف است را طوری نقل کند که گویا متن حدیث واحد است ۲) راوی حدیث را که در سندان اختلاف است باید سند نقل کند، گویا مُستند واحد است.

۲۱- حدیث موقوف چیست؟ و نظر مصنف؟ روایتی که معصوم احوال پیدا نکرده را موقوف گویند. معصوم معصوم تا نلی به عدم حجّت آن است اگر چه سندش درست باشد چون آنچه حجّت است قول معصوم است نه قول مصنف.

۲۲- تواتر لفظی و معنوی؟ اگر در تمام خبرها الفاظ با هم متحد باشند تواتر لفظی است که گاهی تمام الفاظ و گاهی بعضی از الفاظ خبر متواتر است؛ مانند: مَنْ كُنْتُ مَوْلًى ... در تواتر معنوی الفاظ مختلف هستند اما در رساندن معنا اشتراک دارند؛ مانند: «شجاعت علی (ع) در روایات».

۲۳- حدیث مشهور؟ حدیثی است که نزد اهل حدیث و دیگران مشهور شده و راویان زیادی آن را نقل کرده اند. خبر غریب؟ به خبری که آنرا فقط یک راوی نقل کند می گویند - اگر چه طرق راوی به سوی آن خبر متعدد باشد.

۲۴- خبری که رجال سند در صفت یا حال یا سبب هم باشند را **سلسل** راوی گویند. اقسام سلسل راوی: ۱) در حال راوی: تمام راویان در هنگام نقل اسبابه ببرند. ۲) در صفات راوی: مانند اتفاق همه راویان در شغل و حرفه و یا کسبه.

۲۵- تسلسل در روایت هنگامی صورت میگیرد که همه به یک مصنف روایت کنند. مثل: اسهوش، اخبر تسلسل در زمان مثل این که همه در روز شنبه سماع کرده اند یا مثلاً همه در مسجد سماع کرده اند.

۲۶- تواتر اجمالی چیست؟ اخبار زیادی که در یک موضوع، در حد تواتر وارد شده باشند و دارای قدر مشترک باشند مثل: اخبار حجّیه خبر واحد که قدر متیقّن آنها خبر عدل امامی و دلالت بقیه و وسیع و بعضی تنگ است. ← در این در ارفاق یعنی: علم همراه با دقت (علمی که از متن و سند و طریق حدیث بحث میکند).

۲۷- شیخ چیست و راههای شناختش کدام است؟ شیخ: بیان باین یا فن حکم اول است. راهها شناخت آن: تقریر معصوم، اجماع، نقل اصحاب و حکم متأخر.

۲۸- حجّیه حدیث: ← تابع حجّیه خبر واحد است چون ملاک در آن سیره عقلاست. عقلاء به آنچه اطمینان، صدورش پیدا کنند عمل نمایند اگرچه حسن نباشد.

الاشکال

← نخستین مؤلف شیخ در علم در این جمال الدین اهدن موسی بن جعفر ابن طاووس است. (۶۷۳) کتاب حل

۲۹- هدف اولی علم در این رجال: تبعیض روایات معتبر از غیر معتبر است و لکن در علم رجال با بررسی تک تک افراد دست می آید ولی در علم در این با «شناختن آنچه بر حدیث عارض میشود از عوارض بر سند و متن» بدست می آید. ← حدیث مُعْتَمَد: خبری است که در سند آن از کلمه «عَنْ فلان» استفاده شده.

۳۰- چه توصیفاتی دلالت بر عدالت راوی دارند؟ صالح - زاهد - فقیه اصحاب؛ از جمله مدائح است که دلالت بر عدالت راوی دارد. ← حدیث مرفوع: الف) خبری که از معصوم نقل شود؛ چه قول، فعل، تقریر یا تصریح به تقریر. ب) خبری که به طور قطع به معصوم مسند داده شده یکی از انواع مرفوع استفاده از کلمه رفع می باشد.

۳۱- اعلیٰ چیست؟ خبری که همه راویان با علم و یا شهادت دو عادل متّصف به همت می شوند.

اوسط چیست؟ خبری که همه راویان به واسطه قوّی عادل، متّصف به همت شوند یا بعضی از راویان به روش اعلیٰ و بعضی به روش اوسط متّصف به همت گردند.

ادنی چیست؟ راویان به واسطه ظن اجتماعی متّصف به همت شوند.

۳۲- **مسن** : لفظی حدیثی کہ معنی برآن استوار است (لفظ الحدیث الذی تقوم بہ معنای وہو

مقول النبی (ص) أو الائمة (علیہ السلام)) کہ آن لفظ، کلام پیامبر یا ائمہ (علیہم السلام) است.

✓ **حدیث معنی** : حدیثی کہ تفسیر یا استنباط در آن رُخ داده کہ این استنباط همراه با تفسیر برده است.

منشأ : یا چشم است (حروف تکرار بہ ہم) یا گوش است (کلمات سنج بہ ہم).

✓ **مُرسل** : حدیثی کہ شخص، خود، حدیث را از پیغمبر یا اہل بیت علیہم السلام یا از معتمد نقل کند. در واقع حدیثی کہ از اسناد سندش، یک راوی حذف شدہ باشد.

۳۳- **آدنی چیست؟**

خبری است کہ راویان بہ واسطہ ظن اجتہادی متصف بہ ہمت می شوند و یا انکہ بعضی بہ روش اعلیٰ یا اوسط و بعضی بہ روش اجتہادی متصف بہ ہمت شوند.

(در کتاب رجال ۳۱)

۳۴- **حدیث قدسی چیست؟** کلام خداوند متعال است کہ بہ وسیلہ یکی از پیامبران یا جانشینان یا صدیقان یا معصومان

و فرق آن با قرآن این است کہ بہ صورت اعجاز و تحدی نیست. مانند (القرآن لی وانا اجزیہ)

✓ **معتبر چیست؟** ہمہ یا اکثر اصحاب بہ آن عمل کنند یا دلیلی بر ہمت یا وثاقت یا حسن آن اقامہ شود.

۳۵- **حدیث مضطرب چیست با اقسامش؟** بہ حدیثی کہ در سند و متن آن اختلاف باشد.

اقسامش : یکبار در متن است و یکبار در سند و آن در جایی است کہ روایت از لحاظ تفسیر منسجم نباشد.

۳۶- **«أرفع الأقسام»** از طرق تحمل حدیث: (سماع اللقط السخی من حفظہ أو کتابہ، لان السخی أعرف برجوع تأدیۃ الحدیث).

(۲۴، عادات عقل)

۳۷- **شرایط تحمل حدیث** : اسلام - عقل - بلوغ - ایمان - ضبط - عدالت [۶ مورد]

(۱۱ بیان اسلام
۱۲ بیان عقل
۱۳ بیان بلوغ
۱۴ بیان ضبط)

→ چهار مورد از الفاظ دال بر مرجح : مہدوح - من اصحابنا - صالح الخیر - مضطلع بالروایہ.

→ منقطع : روایتی کہ از وسط سندش یک راوی افتادہ باشد.

→ مؤצל : روایتی کہ از وسط سندش، دو یا چند راوی افتادہ باشد. (دو یا بیشتر)

۳۸- علامت تشخیص احادیث معجوله با صحیح :

۱. موافقت با ادله عقلیه
۲. مطابقت با کتاب خدا
۳. موافقت با سنت قطعی
۴. موافقت با آنچه فرقه امامیه بر آن اجماع نموده اند.

۳۹- مَنَاوله چیست ؟ یعنی اسلحه استاد ، کتابش را به ما گردن بدهد و حالیکه به او اجازه بدهد آنرا نقل کند.

✓ مَلَکَتَمَ چیست ؟ استاد شنیده های روانی خود را برای شخصی به خط خود نوشته یا شخصی را امر به کتابت مسموعا خود کند.

۴۰- عبارات را توهین دهید ؟

«سلسل نام» : تسلسل در سند را تسلسل نام گویند.

«موتق» : حدیثی که بر سبیله راویانی که به وثاقتشان نفس صریح آمده ولی فاسد العقیده هستند نقل شده باشد.

«مرسل» : حدیثی که آخرین راوی حدیث مذکور و معلوم نباشد (تخمینی بودن واسطه روایت را از میان نقل کند خود نشنیده)

«صحیح» : هر حدیثی که اعتماد و وثوق قدماء را موجب شود ، حدیث صحیح گویند. متأخرین می گویند : روایتی که سندش

در همه طبقات به نقل امامی عادل به معصوم منتهی گردد را صحیح گویند.

«معلق» : به خبری که از مبدأ اسنادش یک یا بیشتر از یک نفر حذف شده باشد ولی معلوم باشند خبر از حقیت نمی افتد.

لکه احادیث کثیری که معلق است : تهذیب - استبصار - من لا یحضر (این کتاب احادیثان صحیح است)

۴۱- شرایط ضابط بودن عادل را برای تحقق روایت صحیح بدین شیوه های و صاحب معالم و دیگران ... شرط نموده اند.

← مراد از شیخ در روایت استاد حدیث است و در کتب حدیث امامیه شیخ طوسی است.

۴۲- نظر امامیه بر امون زید بن علی بن الحسن (علیه السلام) :

شخصی عابد ، فقیه ، بخشنده و شجاع که امر به معروف و نهی از منکر نموده و درخواست نمود که حسین بود که در راه او جانفش را از دست داد و امام همام (ع) در شهادت او محزون شد و گریه کرد.

← مراد از امامی چیست ؟ شخصی که معتقد به امامت امام زمان خودش باشد. اگر چه به خاطر جهل یا نادانستن

اسمشان معتقد نباشد. (با این تعریف واقعی و قطعی خارج می شوند) ، چون آنرا به امام زمان خود معتقدند و توقف کردند.

«حدیث مشترک»: یک روایت اکثر روایات آن میان ثقه و غیر ثقه مشترک باشد.

«حدیث موثق»: تمام یا بعضی از روایات آن ثقه فاسد المذهب باشند.

«مهمل»: به حدیثی گویند که بعضی از رجال سند در کتب رجالیه ذکر نشده باشد و یا ذکر شده ولی وصفی از وی نشده باشد.

«معلل نزد فقها»: عبارت است از خبری که در آن، علت حکم بیان شده باشد. مانند: تعلیل حرمت خمر.

«معلل نزد محدثین»: به حدیثی اطلاق می‌کنند که مشتمل بر امر مخفی پیچیده در متن باشند.

«غریب اللفاظ»: آن است که در متن حدیث، لفظ مشکلی بکار رفته باشد.

«غریب المتن»: یعنی حدیثی که در طبقه اول فقط یک تن، آنرا نقل نموده باشد.

«غریب السند»: چنانچه همین متن در قسم دوم؛ بطریق دیگر معروف باشد آنرا غریب السند می‌نامند.

«مفهرم»: حدیثی که راوی، نام امامی را که از وی نقل حدیث نموده را ذکر نکند، بیشتر به جهت ثقیه، مانند: قول زراره عنه.

۴۴ - حدیث موضوع چیست؟ به احادیث کذب و ساختگی و جعلی گویند. (کاذب آنرا جعل کرده و ساخته)

✓ شیخ الطائفه کیست؟ شیخ طوسی که معتقد است به اینکه عمل به خبر مخالفین [اهل سنت]، در صورتیکه از ائمه

خبر نقل کنند جایز است.

۴۵ - امامانی، افراد از ایمان (شعیه) دوازده امام است.

فاضلان - صاحب معالم و افراد دیگر، شرط ۱۲ امامی بودن را نپذیرفته‌اند. { اقوال

مرصوم علامه: فسق بالاتر از عدم ایمان نیست.

۴۶ - ضابطه: کسی است که ذکرش بر سهوش بچرب و «ضبط» در روای شریط است چون کسی که ضابط نباشد

ممکن است در همان جایلیکه نظرگاه باشد اشتباه کند و اشتباهش قابل حیران نباشد.

محکم: حدیث مقبولی که معارض نداشته باشد.

عزیز: خبری را می‌گویند که کمتر از دو نفر آن را نقل نمایند (خبری که در هر طبقه، دو نفر آن را روایت کرده باشند).

۴۷ - موضوع علم در این چیست؟ سند و متن حدیث و حالات عارضه همچون صحیح، ضعیف، محکم و مشابیه و...

← مسائل علم در این چیست؟ حالات عارضه بر سند و متن که موجب صحیح شدن حدیث می شود.

← موجبات ضعف حدیث چیست؟ کذب راوی (موضوع) - معطل (روایت بر سبیل توهم)

مجهول بودن راوی (مجهول) - فسق راوی (موضوع)

راوی اهل بدعتی که ناشی از شبهه است (متروک)

۴۸ - جهت سناخت امامی بودن راوی چه کنیم؟ از رجال فهرست شیخ و کتب دیگر استفاده می کنیم.

✓ سبب اضمحار «نقیه است» برای همین از امام تعبیر به عبد صالح نقیه و شیخ شده است.

✓ مشابیه السند یعنی چه؟ امامی یعنی راویانش، با راوی دیگر در تلفظ و کلمات یکسان باشد ولی در اسم پدر

در کلمات متفق باشد. مانند: محمد بن عقیل، محمد بن عقیل (یکی به فتح دیگری به بنتم عین).

اسم اسم پدر اسم پدر

۴۹ - اصطلاحات زیر را توضیح دهید؟

«مرفوع»: به روایتی که از وسط تا آخر سندش یکی از راویان یا بیشتر افتاده باشد.

«صحیح»: به روایتی گویند که به وسیله راویان عادل امامی به معصوم (علیه السلام) ختم می گردد.

«مدلس»: به کسی می گویند که عیبی را که در سند وجود دارد را مخفی کند (تدلیس موجب ضعف راوی است، چون

به سبب تدلیس بر روایت ضعیف وارد کرده) مانند: سفیان بن عیینه که معروف به تدلیس است.

«حدیث معطل»: اصطلاح فقها: خبری که در آن علت حکم ذکر شده است. مانند «تقلیل حرمت خمر و مسکر بود».

«اصطلاح محدثین»: حدیثی که مشتمل بر امر مخفی پیچیده در متن یا سندش باشد که ضرر به اعتبار حدیث می زند.

«مقبول»: حدیثی که تلقی به قبول شده و تدرعلاء به مضمونش عمل می شود، مانند: حدیث عمر بن حنظله.

«مرحله»: افرادی که معتقدند انسان با ایمانش نجات پیدا می کند اگر چه نماز بخواند و روزه نگذرد به قول عوام

(دلت پاک باشد) یعنی ایمان را قول بدون عمل می دانند و خلاصه: عمل را در ایمان و کفر داخل نمی دانند.

۵۰ - من مرجحات الخبر بعد علو الاسناد؛

یعنی هر چه واسطه ها کم شود خطا و اشتباه نیز کم خواهد شد و برعکس، و به همین خاطر عالی بودن سند و کم بودن واسطه جزء مرجحات است. (علو اسناد یعنی کم بودن واسطه ها در خبر)

۵۱ - فرق بین تصحیف و تحریف چیست؟ (مصحف و مخرف)

در روایات مخرف، شخصی تحریف کرده، قصد تحریف و تبدیل داشته؛ ولی در تصحیف قصد تفسیر نداشته.

لذا مسند تصحیف یا اشتباه در «سنن» است یا اشتباه در «دین».

۵۲ - معنای لغوی تواتر: رشتن کلمه تواتر در قرآن ذکر شده «ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا...» مؤنن/۴۶

«تتري» یعنی پشت سر هم - (خبري پشت خبري ديگر بايد، روزهاست سر هم و...) / ن

✓ نسخ بهائی در الوحیره نوشته: اگر افراد و سلسله خبر در هر طبقه ای به اندازه ای باشند که از توافق سنا بر کذب این شود (خبرگروهی که به خودی خود، قطع به درستی آن حاصل میشود). برای معنای تواتر

۵۳ - لطفاً اسامی خبر واحد را نام ببرید؟

خبر واحد به حسب اختلاف حالات را بیان از حدیث عدالت، ایمان و ضبط، به چند قسم تقسیم می شود:

۱- صحیح (اطلاق و مجع بر مؤثق) ۲- مضطح ۳- حسن ۴- قوی ۵- مؤثق ۶- منقح

۵۴ - نسخ در لغت: ازاله، تغییر، ابطال، از بین بردن

نسخ حدیث یعنی: «ناسخ» حدیثی است که حکم شرعی سابق را رفع می کند، و منسوخ آن است که حکمش، بوسیله حدیث متأخر نسخ شده باشد.

راههای ساقط ناسخ و منسوخ: الف) نقض امام معصوم (علیه السلام) ب) اجماع

۵۵ - مَدْرَج چیست؟ در خبر، کلمات بعضی از روایان گنجانده شود به گونه ای که گمان شود خبر حدیث است.

← عالی السند: یعنی روایتی که سلسله سند آن کوتاه باشد - روایتی که سندش کم واسطه باشد.

در مقابل «عالی السند» نازل است.

۵۶ - علائم و نشانه‌های جعل حدیث چیست؟

اعتراف واضح - رکاکت متن (الفاظ متن، نامأنوس و بدون سبک و غیر منطقی با قواعداً بی‌باشد، غیر منطقی)
مخالفت با عقل - مخالفت صریح با قرآن - مخالفت با روایات صحیح و قطعی - مخالفت با اجماع قطعی .

روایتی که از ابتدای سندش ، یک نفر یا بیشتر حذف شده باشد را «مُغْلَق» گویند .

روایتی که از وسط سندش ، یک نفر افتاده باشد را «مِنْقَطَع» گویند .

روایتی که از انتهای سلسله سندش ، یک راوی حذف شده باشد را «مُرْسَل» گویند .

روایتی که از وسط سندش ، دو راوی یا بیشتر افتاده باشد را «مُحْفَل» گویند .

→ اغلب روایات تهذیب ، استبصار ، من لایحضره الفقیه «مُغْلَق» اند ، زیرا روایان اول آن حذف شده و در پایان کتاب ، نسخه ذکر شده است .

۵۸ - مُتَّفَقٌ حَسْبُ؟ حدیثی که ائمه متقدم حدیث (یعنی مؤلفان کتب اربعه) آن را آورده اند . (نظر سنی)

۵۹ - حدیث امام رضا (علیه السلام) که فرمودند « مِنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَدَمَ الْقُمِّي الْمَأْمُونِ عَلَى الدِّينِ وَالْدُّنْيَا » اشاره به چه بود؟
ارجاع مردم به شخص ثقه .

مُتَّفَقٌ بِحَدِيثِي گویند که ، بعضی از روایان آن ، با بعضی از روایان حدیث دیگر در اسم ، اسم پدر و جد ، مشترک باشند .

مانند : احمد بن محمد بن عسّی الأسدی - و - احمد بن محمد بن عسّی القسری .

و به همین حدیث به لحاظ افتراق اشخاص «مُتَّفَقٌ» می‌گویند .

مُخْتَلَفٌ حدیثی است که ، اسم راوی را در سلسله سند آن ، دو جبر می‌توان خواند . مانند ،
حَنَان - حَنَان
خَنِيم - خَنِيم
جَبْرِ - جَبْرِ

بالاترین نوع از انواع تحمل حدیث «سَمَاع» است .

۶۰ - اقسام و انواع تحمل حدیث را نام ببرید؟
قوایم بر شیخ - اجازه - مناوله - کتابت - إعلام - رهیت - وجاده

که بالاترین آنها «سَمَاع» است .

۴۱) تعدیل چیست؟ الفاظش کدام است؟

در میان علمای علم رجال الفاظی وجود دارد که اگر خواسته باشند عدالت و وثاقت راوی را ثابت کنند از آنجا استفاده می‌کنند. مثلاً: ثقه، عدل، عین، محبت، وجه، متقن، ثبت، حافظ، ضابط، صدوق، فاضل، خیر، خاص، جلیل، صالح، یحییٰ بحدیث، مفضل بالروایه، شیخ و... غالباً علماء پنج تا لفظ اول را مفید «توثیق» و مابقی را مفید «مدح» دانسته‌اند.

۴۲) جرح و قدح چیست؟ الفاظش کدام است؟

«جرح یا ذم»
الفاظی که علماء به راوی را، از وثاقت خارج می‌کنند (بأن الفاظ). «جرح» در لغت به معنای زخمی کردن است.
الفاظش: مضطرب الحدیث - متفین - غال - فی مذهب ارفاع - مرتفع القول - کان من الطیاره - کذوب - وضاع - فاسد المذهب - فاسد العقیده - مختلط - متهم - لیس بشیء - يعتمد المرسل

«کسیاسیه» قابل به امامت محمد بن حنفیه شدند.

اصطلاحات درایه: سند - مسند - متن - حدیث - خبر - سب - اثر - حدیث قدسی
درود حدیثی: سند - مسند - متن - حدیث - خبر - سب - اثر - حدیث قدسی
لکه بیرون حدیثی: اصطلاحات تخصیصی (مما به، تابعین...) - اصطلاحات تحلیلی حدیث (قرائن، اجازة، مناوایه...)

۴۳ - کترین عدد برای اثبات تواتر چه مقدار است؟

گروه عده‌ای برای تواتر عددی را معین نموده‌اند، مثلاً: ابراهیم بن محمد ابراهیم حاق لا تقرکته، بعضی ۲۰، بعضی ۲۰۰ و حتی بیشتر هم گفته‌اند - اما ملاک و معیار و همان «علم و اطمینان» است که باید حاصل شود، نه عددی خاص.

۴۴ - اصول اربع حدیث چیست؟ الکافی / کلینی - من لا یحضره الفقیه / شیخ صدوق

تهذیب الأحکام / شیخ طوسی - استبصار / شیخ طوسی

۴۵ - «المشتمل علی مطالب غامضه لا یفهمها إلا العارفون» تعریف چیست؟ مشکلی

۴۶ - حدیث مزید را تعریف کنید؟ اگر یک روایت در دو کتاب نقل شده باشد و در یک کتاب مضاف داشته باشد را مزید در متن

گویند و اگر یک سند در دو کتاب نقل شده ولی در یکی از آن دو، یک راوی اضافی بر سلسله سند وجود داشته باشد را مزید در سند گویند.

۶۷- کدام گزین از فِرَق زیدیه به شمار می آید؟ ☐ مروتیه ☒ تبریه (ملاحیه) ☐ مغیریه ☐ کسانیه

۶۸- تقسیم حدیث بن قدام و متأخرین چگونه بوده؟

✓ قدام: امامیه، خبر یا صحیح است یا غیر صحیح (۲ قسم)
✓ اهل سنت: صحیح، حسن، ضعیف (۳ قسم)
ب. ۴ قسم تقسیم کرده اند: صحیح، حسن، مؤثق، ضعیف

۶۹- آیا احادیث کتب «تهدیب» استبصار، من لایحضره الفقه» صحیح است؟

درست است که روایاتشان مَعْلُوق است، اما چون در پایان کتاب هاشیان، نام روایان محذوف، ذکر شده لذا صحیح هستند؛ (اگر مَعْلُوق، نسبت به رادی محذوف در سلسله سند، علم حاصل شود؛ صحیح است).

۷۰- مَعْلُوق نزد علما، دو اصطلاح دارد:

الف - حدیثی که در آن علت ذکر شده باشد.

ب - حدیث، با نقص در سند یا متن (عوامل نقص: وقف راوی، اشتراک اسامی راویان، ارسال، انهمار و ادخال حدیث در حدیث دیگر).

← از د «گاه تسع» حدیث صحیح نیز «مَعْلُوق و غیر مَعْلُوق» تقسیم می شود.

امتحانات تجدیدی و جبرانی مدارج علمی
سطح ۲ و ۳ سال تحصیلی ۹۱ - ۹۲
حوزه علمیه خراسان

ساعت: ۱۸/۳۰ - ۱۷	
موضوع: درایه الحدیث	
نتیجه	به عدد
به حروف	
رسیدگی	به عدد
محدود	به حروف

« جوابها فقط در پاسخنامه »

(بارم ۵/۰ نمره)

سؤالات چهار گزینه‌ای

- ۱- عبارت: « کلام یحکی قول المعصوم او فعله او تقریره » تعریف کدام گزینه است؟
الف: حدیث ☐ ب: سند ☐ ج: متن ☐ د: سنت ☐
- ۲- کدام گزینه داخل در حدیث مختلف نیست؟
الف: نسبت بین دو حدیث تساوی باشد ☐ ب: نسبت بین دو حدیث عموم و خصوص مطلق باشد ☐
ج: نسبت بین دو حدیث تباین است ☐ د: نسبت بین دو حدیث عموم و خصوص من وجه باشد ☐
- ۳- خبری که شمار راویان آن از سه بگذرد چه نام دارد؟
الف: متواتر ☐ ب: غریب ☐ ج: عزیز ☐ د: مستفیض ☐
- ۴- کدام گزینه از شرائط قبول راوی مورد اتفاق عقلای عالم است؟
الف: اسلام ☐ ب: ایمان ☐ ج: بلوغ ☐ د: عقل ☐
- ۵- کدام گزینه عقل را طرد می کنند و هیچ جایگاهی برای آن در عقائد قائل نیستند؟
الف: اهل حدیث ☐ ب: شیعه ☐ ج: معتزله ☐ د: خوارج ☐
- ۶- در کدامیک از انواع حدیث نام معصوم (ع) در روایت نیامده است؟
الف: مرسل ☐ ب: موضوع ☐ ج: مضمحل ☐ د: معضل ☐
- ۷- کدام گزینه بهترین نوع حدیث عالی السند به شمار آمده است؟
الف: قرب الاسناد من المعصوم علیه السلام ☐ ب: قرب الاسناد نسبت به یکی از ائمه حدیث ☐
ج: تقدم سماع یکی از دو راوی بر دیگری ☐ د: گفته صحابی در صورتی که عادل باشد ☐
- ۸- نسبت به کدام گزینه تعبیر به شر الضعیف شده است؟
الف: مهمل ☐ ب: مجهول ☐ ج: موضوع ☐ د: متروک ☐

(بارم ۲ نمره)

سؤالات عبارتی

- ۱- « التصحیف: هو التفریر. يقال تصحفت علیه الصحیفه ای غیبت علیه فیها الکلمه و منه تصحف القارئ ای أخطأ فی القراءة. ثم التصحیف يقع تارة فی السند، و أخرى فی المتن و ثالثة فیهما. فمن الاول تصحیف برید بیزید و تصحیف حریر بجرییر و تصحیف مراجع مزاحم و التصحیف فی الاسناد غیر قلیل ... ثم إن منشأ التصحیف أما البصر أو السمع »
الف: تصحیف را تعریف کنید و منشأ آن را بنویسید. ب: اقسام تصحیف را بیان کنید و بگویید در کدام مورد تصحیف کم است؟
- ۲- « الموقوف و هو علی قسمین: مطلق و مقید، فإن جاء مطلقاً فالمراد ما روی عن مصاحب المعصوم من نبی او امام، من قول او فعل، او غیرهما. سواء كان السند متصلاً إلى المصاحب أم منقطعاً و اما إذا أخذ من غیر المصاحب للمعصوم فلا یستعمل إلا مقیداً »
الف: موقوف مطلق را تعریف کنید. ب: اقسام آن را بیان و توضیح دهید.
- ۳- « إن کتاب من لا یحضره الفقیه یشتمل علی ثلاثة آلاف و تسعمائة و ثلاثة عشر حدیثاً مسنداً و علی ألفین و خمسين حدیثاً مرسلأ و المراد من المرسل أعم مما لم یذكر فيه اسم الراوی بأن قال: روی، او قال: قال علیه السلام، أو ذکر الراوی، أو صاحب الکتاب و نسی أن یذكر طریقہ إلیه فی المشیخه » الف: اقسام مرسل در فقه را تعیین کنید. ب: منظور از مشیخه چیست؟
- ۴- « وکیل، قال المحقق القمی: کون الراوی وکیلاً لأحد من الائمة علیهم السلام اماره الوثاقه لما قیل: إنهم لا یجعلون الفاسق وکیلاً، و قال المامقانی: کونه وکیلاً لأحد الائمة علیهم السلام من أقوى امارات المدح بل الوثاقه و العدالة، لأن من الممتنع عادة جعلهم غیر العدل وکیلاً نعم ذهب شیخنا المحقق التستری إلى أن الوكالة عن الامام لاتفید شیئاً »
الف: وکالت از امام از الفاظ تعدیل و توثیق است یا خیر؟ در مسأله چند قول است؟
ب: مدعای مرحوم مامقانی را با دلیل توضیح دهید.

(بارم ۲ نمره)

سؤالات تشریحی (فقط به چهار سؤال پاسخ دهید)

- ۱- موضوع و غایت علم درایه چیست؟
- ۲- حدیث قدسی را تعریف کنید و فرق آن با قرآن را بنویسید؟
- ۳- تقسیمات سه گانه صحیح را بیان نمایید و دو مورد آن را توضیح دهید.
- ۴- معلق را تعریف کنید. کمترین تعلیق در کدام یک از کتب اربعه آمده است؟
- ۵- راه‌های شناخت ناسخ از منسوخ را طبق بیان شهید بنویسید.

موفق باشید

۱. محتوایی که ملاحظه می فرمایید حاصل تلاش شبانه روزی دو نفر از طلاب (در طی سالها گذشته) بوده که شاید به جرات بتوان گفت کاملترین نسخه سؤال و جوابهای درسی می باشد (در حال حاضر).
 ۲. قطعاً توصیه نمی شود که فقط به این نسخه تکیه شود و توجه به متن کتاب درسی هم لازم است، هر چند بزرگواری که صرفاً به سؤالات و جوابهای این خزوه، تسلط داشته، در امتحانات نمره قبولی کسب نموده اند.
 ۳. این فایل را گمان نبوده و هرگونه کپی برداری از آن مجاز و مورد رضایت است.
 ۴. هرگونه استفاده مالی از این محتوی شرعاً حرام می باشد (به هیچ وجه مورد رضایت نیست) مگر آنکه تمام سود حاصله صرف خرید هدایای مذهبی و دینی [یا دیگر انقلابی] باشد و تقدیم به مخاطبین در محافل گردد.
- چند توصیه و درددل طلبه ای :**

- ✓ سعی کنیم کاری که انجام می دهیم دارای فایده باشد لذا اگر مشغول به کاری هستیم که بن شرع و عقلاً خودی ندارد مثل مردن آن را رها نماییم. **مؤمنان ۳۶**
 - ✓ سعی کنیم (سعی) آنچه می گوئیم را خود عمل نماییم. **صفحه ۲**
 - ✓ برای تفسیر خلاصه قرآن و سیره عملی اهل بیت (علیهم السلام) در اعمال و رفتار ما بطور جدی برنامه ریزی داشته باشیم. **انقلاب ۱۵۶**
 - ✓ قدردان زحمات علماء و مجاهدات های شهادی بسیاری در طول تاریخ باشیم و به جای خودخواهی، تنگی، بی بصیرت و...
 - ✓ قدردان نظام و انقلاب اسلام باشیم، از فرصت پیش آمده جهت هر چه بهتر زمینه سازی ظهور بهره بردار نماییم.
 - ✓ توصیه جماعه، تضعیف جنابیه، تکمیل رساله **نقشه ۲۴۶-۲۴۹**
 - ✓ که قطعاً خلاها، ضعفها و نقائص وجود دارد، اگر گاهی محسوس احم می باشد نبوده اند.
 - ✓ اما تضعیف نظام و انقلاب جنابیه / آنچه رسالت منو و شاست تکمیل این زمینه سازی است تا او بایده...
 - ✓ در پیش (تمیز، مرتب و معطر) باشیم و بر نماز اول وقت اصرار داشته باشیم.
 - ✓ درباره مردم زود نصارت نموده و در هر زمینه ای با استقامت و استواری رفتار نماییم. **سوره ۳۶**
- وقت بخیر
ما از روی عا
ان سادا
- ۱۳۹۰-۹۱